

Romarbrevet 7,14–25
i Øivind Andersen si undervisning, forkynning og sjelesorg
FBB Bjørgvin 17. april 2023 Olav Rørtveit

Disposisjon foredrag

1 Innleiing

- a) Øivind Andersen, 1905–1994. Bibel- og misjonsskolelærer ved Fjellhaug Skoler i 50 år (1930–1980).
- b) Romerbrevet, i serien *Misjonskurset pr. brev. Kurs IX*. 240 s. Oslo 1939.
- c) Grunnsannheter til frelse. Romerbrevet kapittel 1–8 (bind 1). Gry (Lunde) Forlag. Oslo 1958 og seinare trykt i fl. opplag. 263/283 s. – (*Grunnsannheter til frelse II*. Kap. 9–16. 1970.)
- d) Fortolkning til Romerbrevet, i serien *Bibelveket*. Lutherstiftelsens/Lunde Forlag. Oslo 1972, og seinare opplag. 269 s.
- e) Er det sikkert at jeg er kristen? Øivind Andersen/Kåre Ekroll. Lunde Forlag. Oslo 1987.
- f) Munnleg materiale: Undervisning på Fjellhaug (Romarbrevet, sjelesorg), forkynning.

2 «Den blinde seer»

- a) Kåre Ekroll: I samtale med Øivind Andersen. Lunde Forlag. Oslo 1981. 141 s. – Den blinde seer (overskrift, bokmelding K. Ekrolls bok i *Folkets Framtid* 20.11.1981).
- b) To Brandtzæg-forelesingar ved Fjellhaug Skoler februar 2005: Hans Herlof Grelland: «I sannhet et trøstens ord...» Mennesket og forkynneren Øivind Andersen (s. 7–16) og Arne Helge Teigen: Vekkelsens teologi. Noen ord i anledning hundreårsminnet for Øivind Andersens fødsel (s. 17–21), i: *Budskap 2005*. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole.
- c) Øystein Rønhovde: Mitt møte med Øivind Andersen, i: *Når lysene tennes 2022*. Lunde Forlag. Oslo. Side 39–45.

3 Øivind Andersen som bibellærer

- a) «Det som først og fremst ligger meg på hjertet, er å være et redskap for Guds eget ord.»
- b) «Hva står det skrevet?»

4 Å tolke Bibelen – Når det blir strid om korleis Skrifta er å forstå

- a) Jesus lærte (Mark 8,31) – å lære er å tolke Skrifta.
- b) Den sunne lære (Tit 1,9) – den sunne og sanne tolking av Bibelen.
- c) Strid om korleis Skrifta er å forstå (Apg 15,1). Kva gjer ein da?

Romarbrevet 7,14–25
i Øivind Andersen si undervisning, forkynning og sjelesorg
FBB Bjørgvin 17. april 2023 Olav Rørtveit

5 Kva saka gjeld. – Kva er dette for eit kristenliv?

- a) Spørsmålet er ikkje først og fremst kven dette «eg»/«jeg» i Rom 7,14–25 er. For utgangspunktet for dette foredraget (om ØA) er at det her er tale om ein truande.
- b) Men: «Det er ikke en kristens normale kamp mot synden som skildres her; men det er hvordan det går med en kristen i kampen mot synden når han prøver å bruke loven for å seire over synden og leve et hellig liv.» (Jf. punkt 7, 8 og 9.) **Men** dette seier ØA **ikkje** i si undervisning (Romarbrevet og sjelesorg) og i forkynning – iallfall frå midten av 1970-talet og utover (punkt 10).

6 Kort forskningsoversikt frå 1929 til i dag – to tolkingar av «eg»/«jeg» i Rom 7,14–25

- a) **Ikkje-kristen tolking**: W. G. Kümmel: *Römer 7 und die Bekehrung des Paulus*. Avhandling. 1929/München 1974. «Eg» i Rom 7 er ein ikkje-kristen under lova. Hans tolking har hatt stor gjennomslagskraft. – Andre namn: R. Bultmann (1932), E. Käsemann (1974), G. Theissen (1983), J. Lambrecht (1992), M. A. Seifrid (1992), M. Synnes (1993), O. Hofius (2002), T. Engberg-Pedersen (2003), E. Wasserman (2008), K. O. Sandnes (2021).
- b) **Kristen tolking**: O. Moe (1948), A. Nygren (1968), C. E. B. Cranfield (1975), J. D. G. Dunn (1975), D. Wenham (1980), R. Hvalvik (1988), T. Laato (1991), M. P. Middendorf (1997), P. V. Legarth (2019).
- c) Majoriteten av bibelforskarar: ikkje-kristen tolking. Minoriteten: kristen tolking. – Innanfor dei to tolkingane finst det store forskjellar og variasjonar. Ein del av dei med kristen tolking fell innanfor det som nedanfor (punkt 7c) blir kalla kompromissløyningar.

7 Tre hovudtolkingar av dette bibelavsnittet (Rom 7,14–25)

- a) **Ei førkristen erfaring**. Det ugjenfødte/«før-kristelege» mennesket, ein ikkje-kristen. – F.eks. John Wesley (1703–1791), metodismen sin grunnleggjar. Om dei lutherske kristne sa han: «De har rettferdiggjørelsens nåde, men helliggjørelsens nåde har de ikke.» Andre namn: M. Synnes (1993), E. Utnem (1997), C. Asschenfeldt-Hansen «*Fra Gullgruben*» (8 bind, 1904).
- b) **Eit normalt / fullverdig / realistisk kristenliv**. – F.eks. Martin Luther (1483–1546), *simul justus et peccator*, «*Mot Latomus. Om synd og nåde*» (1521, da 1995), C. O. Rosenius (Romarbr. i *Pietisten* 1860–66, no 1996), L. Hope (1940). E. Solli (1982, 2004, bibelforedrag).
- c) **Kompromissløyningar** (mellomvegar/-posisjonar) – mellom a) og b)? mellom kva? – **Dei fleste tek sterk avstand frå at det er tale om eit ugjenfødt menneske** (punkt a). – F.eks. «det første trinn» i kristenlivet, eller: overgangen frå eit religiøst trinn til eit anna, eller: ein kristen som kjempar utan Den Heilage Ande, eller: eit (del)biletet av ein truande, nemleg når ein truande fell i synd (lir nederlag i kampen mot synda), eller: den smertefulle erfaringa ein gjer når ein verkeleg tek mål av seg til å bli «kristen på alvor», eller: ikkje det fullstendige biletet; det er biletet av ein kristen «slik som eg er i meg sjølv», men her manglar ennå det viktigaste, eller: eit menneske som ikkje i tilstrekkeleg omfang kjenner evangeliet og lar seg leie av Den Heilage Ande (F. Jacobsen, 1978), eller: **ikkje ein kristen sin normale kamp mot synda, men korleis det går når ein brukar lova i kampen mot synda** (ØA skriftleg – meir i punkt 9).

8 Øivind Andersen Rom 7,14–25 – ei kompromissløyning?

- a) **Ja** (skriftleg, sjå punkt 7c og 9). Men: Er «kompromissløyning» riktig ord?
- b) **Nei** (munnleg, sjå punkt 10). ØA står for det reformatoriske synet, punkt 7b og 10).

Romarbrevet 7,14–25
i Øivind Andersen si undervisning, forkynning og sjelesorg
FBB Bjørgvin 17. april 2023 Olav Rørtveit

9 Sitat frå Grunnsannheter til frelse (Gr.) og Fortolkning til Romerbrevet i Bibelverket (Bib.)

- a) ØA skriv at apostelen i Rom 7,14–25 talar som ein kristen: **1)** begynner frå vers 14 å tale i nåtid (presensforma), **2)** sjølve innhaldet i teksten: vil det gode, har lyst til Guds lov, gjer forskjell på det som han sjølv eigentleg vil og det vonde/det onde (bm.) som bur i han, **3)** heile grunninnstillinga overfor synda: hatar synda/det vonde/det onde (bm.) som bur i han. Gr. s. 232. Bib. s. 119.
- b) «Når mange kristne allikevel mener at dette ikke kan være beskrivelse av en kristen, er det fordi de misforstår hele avsnittet. De oppfatter det som om en kristen skulle være nødt til å tjene synden! La oss derfor ha det på det rene én gang for alle: **Det er ikke en kristens normale kamp mot synden som skildres her; men det er hvordan det går (med) en kristen i kampen mot synden når han prøver å bruke loven for å seire over synden og leve et hellig liv.**» Gr. s. 232. Bib. s. 119.
- c) Likesom apostelen i 6,1–7,6 og videre i kapittel 8 talar om hva det er som gir en kristen seier over synden og virker et hellig liv, **taler han i dette avsnittet om det (loven) som ikke gir en kristen seier over synden og ikke kan hjelpe ham til å leve i samsvar med det nye sinn som Gud har født i ham.**» Bib. s. 119f. Gr. s. 232f.
- d) «For å seire over synden er det ikke nok at jeg har en gjenfødt vilje og et nytt gjenfødt sinn. Vi har ingen evne til selv å sette det nye sinn i verk mot det gamle mennesket! Om vi prøver på det, går det oss på en måte som vi ikke kan skjønne (jf. v. 15 og v. 18): **Det onde seirer, tross vår innerste lyst til å seire over det.**» Gr. s. 234.
- e) «Om jeg har lyst til Guds lov etter mitt innvortes menneske (vers 22), så opplever jeg (vers 23) at det er en annen lov i mine lemmer som jeg ikke rår med og som mitt nye sinn blir maktesløst overfor – **vel å merke fordi jeg selv prøver å sette dette i verk. Og når jeg selv prøver å sette det nye sinn i verk mot det gamle, bruker jeg – uten å forstå det selv – loven som min kraftkilde.** Dette fører til et **nøddrop** hos en kristen: ... (vers 24).» Gr. s. 234.
- f) «Hvor meget dette nye sinn enn stemmer overens med loven, kan ingen lov, intet bud, ingen formaning gi oss kraft til å sette det nye sinn i verk mot det gamle slik at vi får seier. **Prøver vi på det, oppdager vi – til vår forundring (vers 15) og vår forskrekkelse – at det gamle mennesket går av med seieren.**» Gr. s. 235. Bib. s. 121.
- g) «Loven kan altså ikke hjelpe oss i kampen mot synden ... Det er ingen tilfeldighet at apostelen taler om dette midt i avsnittet om helliggjørelsen. Like nødvendig som det er at vi får vite hva som virker helliggjørelse, er det at vi får vite hva som ikke virker den. **For vi har meget lettere for å gli inn under loven i kampen mot synden enn vi selv aner. Og det kan skje på utallige måter.**» – Så nemner ØA nokre **eksempel** på det: **1)** «En ber Gud om kraft, og venter på kraften med det resultat at en lider nederlag uten selv å forstå hvorfor ... Er ikke det nettopp lovens vei at vi ber Gud om kraft istedenfor å regne med Jesus?» **2)** «En annen strever med en helhjertet overgivelse, og kommer fullstendig i syndens makt.» **3)** «En tredje strever med å døde seg selv ...». **4)** «En fjerde går og venter på opplevelser.» **5)** «En femte ber Gud om å bli kvitt det onde. **Og alle opplever bare avmakt og elendighet og nederlag overfor synden.**» Gr. s. 235. (Bib. s. 121.)
- h) «Og dette skjer ikke fordi en går på akkord med synden eller fordi en ikke har en ærlig vilje. Tvert om, den trang som driver en, er virket av Guds egen Ånd. Og viljen som ligger bakom, er i full overensstemmelse med Gud og hans hellige lov. Og nettopp derfor går man så energisk til verks i kampen mot det onde. **Allikevel går det slik som vers 15 sier: Hva jeg gjør, vet jeg ikke. Jeg skjønner meg ikke på meg selv. Jeg forstår ikke hvorfor jeg lider nederlag. Jeg ønsker intet høyere enn å vinne over min synd og leve som en kristen, og så skal det gå så galt! Hva kommer det av? Jo, det kommer av at du bruker loven til hjelp for å leve som en kristen!** Og jeg spør deg, du kristne som opplever dette: **Passer ikke denne beskrivelsen i Rom 7,14–25 på deg?** Om den passer aldri så godt, betyr det ikke at du ikke er en kristen! Men det betyr at du **er ikke klar over den mest grunnleggende sannhet vi trenger i kampen mot synden: Som vi trenger Jesus til rettferdighet overfor Gud, trenger vi Jesus for at vårt nye menneske skal seire over det gamle!** ... Kanskje det

Romarbrevet 7,14–25
i Øivind Andersen si undervisning, forkynning og sjelesorg
FBB Bjørgvin 17. april 2023 Olav Rørtveit

*kunne gå bedre opp for oss, hvis vi la oss mer på sinne det som ordet her sier om **hva som ikke virker et hellig liv hos en kristen.***» Gr. s. 235f.

Nokre merknader: **1)** Flest sitat frå Gr. Litt av det same i Bib., men det er mykje kortare. **2)** Bib. nemner ikkje dei ulike måtane ein kan gli inn under lova på i kampen mot synda (sjå eksempel ovanfor). **3)** Men: Dei ulike måtane i Gr. s. 235 er utførleg omtalt i *Romerbrevet* i Misjonskurset pr. brev frå 1939, under overskrifta: *Avveier i helliggjørelseskampen* (s. 230–236), og **4)** da ikkje i samband med Rom 7,14–25!

10 Rom 7,14–25 (–8,4) i ØA si undervisning, forkynning og sjelesorg (dvs. undervisning i sjelesorg)

- a) **Simul justus et peccator (samtidig rettferdig og syndar). Det er to naturar i ein kristen: det gamle mennesket** («kjødet – syndens sete»; seld under synda, og kan berre tene den), **det nye mennesket.** – V 14: «*For vi vet at loven er åndelig; jeg derimot er kjødelig, solgt under synden.*» Motsetninga mellom lova som er åndeleg og det som ein kristen er «etter kjøtet».
- b) **Ein kristen kan aldri gjere det gode på fullkommen måte. Det er alltid noko som bremsar i ein kristen sitt liv.** – «... for viljen har jeg, men å gjøre det gode makter jeg ikke» (v. 18) – ØA: «*Altså den vilje som Gud selv har født i meg, makter jeg ikke å leve opp til.* (Jf. E. S.: «fullgjøre», tysk: *vollbringen*, ikkje *tun.*) – «Men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg» (v. 19) – ØA: Hvordan kan det ha seg? – ØA nemner alltid **konkrete eksempel** på kva det her er tale om (når ein byr seg fram til teneste for Gud, når ein skal vitne/forkynne om Jesus, lønnskammer, bønne møte, nattverdmøte – det er alltid noko ved sida av/saman med/parallelt med).
- c) **Kristenlivet: Ei stadig brytning mellom det gamle og det nye mennesket. Kven/Hvem skal råde/herske?** – To naturar i ein kristen, kampen mellom det gamle og det nye mennesket. Vi som kristne har ein hard strid. Det er ein kamp som ein kristen ikkje kan bli fritatt frå, og som han aldri blir ferdig med! – Den som er sløv og likegyldig, får ikkje så mykje/noko bry med dette. – Når vi ikkje blir kvitt det gamle menneske, ligg det her ein stor fare for oss!
- d) **Vi skal vere ved godt mot midt i spenninga mellom justus og peccator.** – Vers 25b: «*Så tjener da jeg Guds lov med mitt sinn, men syndens lov med mitt kjød*» (bm. 1930). Dette er sjølve **konklusjonen** på avsnittet frå vers 14. Om vi må tene synda (syndelova) med vårt kjøt (med det vi er av naturen i oss sjølv), så tener vi Guds lov med vårt sinn. Og det er det eigentlege, det er det reelle, det er det faktiske. «*Det er mitt sanne jeg, det.*»
- e) **Rom 7,14–25.** ØA: Her er **ikkje** tale om kristne menneske som ligg under for synd. Her er tale om slike erfaringar kristne gjer som **ikkje** ligg under for synd! Dei som nettopp tener Guds lov med sitt sinn. – ØA står for det reformatoriske synet (Luther, Rosenius, E. Solli, ofl.). Det er eit realistisk bilete av ein kristen. Det er eit fullverdig og normalt kristenliv, men ikkje heile biletet (jf. kap. 6 og 8). – ØA: **Rom 7,14–8,4**: Avsnittet sluttar i 8,4 (samanhengen).

11 Nokre avsluttande (homiletiske) tankar og refleksjonar. – Korleis forkynne dette?

F.eks.: – Er ein kristen to «personar»? To «eg»? Det nye «eg» og det gamle «eg»? – Det gamle og det nye mennesket, helginga (helliggjørelsen) – korleis forstå og setje ord på så det kan bli til hjelp for oss sjølv og andre? – Bibelsk, evangelisk-luthersk menneskesyn: «Ett förlorat språk» (Bengt Hägglund).